

Toplumsal Aidiyet ve Kimlik Bağlamında Gençlik

Youth in the Context of Social Belonging and Identity

ÖZET

Aidiyet, içerisinde yoğun anlamlar barındıran ve bulunulan yerle olan bağları ifade eden bir kavram olmasının yanında; bireyin kendisini bulunduğu yerle bir görme, oranın ayrılmaz bir parçası olarak görme olarak bilinmektedir. Toplumsal aidiyet ise bireylerin toplumlarla olan ilişkisini ve bağımlı içerir. Bireylerin toplumlarına ve kurumlarına olan güvenleri, geleceklere ilişkin olumlu bakış açıları, yaşadıkları yerin kendisini gerçekleştirebilmesine olanak sağlayacağına olan inancı toplumsal aidiyetlerini pekiştiren ve destekleyen durumlardır. Aidiyet alanları içerisinde bireyler kimliklerini ve kişiliklerini şekillendirmektedirler. Kişilik ve kimlik, bireylerin kendisini bir diğerinden ayıran kendilerine özgü özelliklerini içermekle birlikte zamanla bireylerin başkalarıyla ortak paydada buldukları özellikler neticesinde oluşmaktadır. Günlük hayatta bireylerin kim olduklarına ve nereli oldukları sorularına verdikleri cevaplar, kimlik ve aidiyet özelliklerini içermektedir. Özellikle gençlik dönemi, bu sorulara cevapların arandığı, sorgulamaların ve karmaşaların olduğu sancılı bir dönem olarak bilinmektedir. Günümüzde gençlerin kişisel sorunlarına ek olarak toplumsal anlamda da pek çok sorunları bulunmaktadır. Bu açıdan bu dönemin görünmeyen yüzünü ve ortaya çıkabilecek başka sorunları da ele almak önemli görülmektedir. Bu dönemdeki aidiyet krizlerinin ve kimlik krizlerinin sağlıklı bir şekilde atlatılmaması, gençlerin hayatlarında kalıcı izler bırakmakla birlikte yaşadıkları toplumdan da uzaklaşmalarına sebep olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında makalenin amacı, toplumların geleceklere ve devamlılığı için önemli olan gençlerin, sağlıklı kişilik, kimlik ve aidiyet alanları inşa edebilmeleri için gerekli olan koşulları ortaya koymak, bunun sağlanamaması halinde toplumda ne tür sorunların yaşanabileceği ile ilgili bir bakış açısı oluşturmaktır. Dolayısıyla bu makalede konunun sosyolojik arka planını ortaya koymak önemli görülmüştür. Mutsuz gençler mutsuz toplumlar doğurmaktadır. Bu sebeple bir yandan gençlerin toplum için önemini ortaya koymak, aidiyetsizliğin yol açabileceği toplumsal sorunları ele almak, diğer yandan da aidiyet bağlarını güçlendirebilecek konuları ele almak önem arz etmektedir. Tüm bunlardan dolayı çalışmada öncelikle konunun teorik çerçevesi ortaya konularak sosyolojik bir bakış açısı ile değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Kimlik, Aidiyet, Gençlik, Gençlikte Aidiyet

ABSTRACT

Belonging is a concept that contains intense meanings and expresses the ties with the place where one is located; it is known as the state of seeing oneself as one with the place where one is located and seeing oneself as an integral part of that place. Social belonging, on the other hand, includes the relationship and bond of individuals with societies. Individuals' trust in their societies and institutions, their positive perspectives on their future, and their belief that the place where they live will enable them to realise themselves are situations that reinforce and support their social belonging. Individuals shape their identities and personalities within the areas of belonging. Although personality and identity include the unique characteristics of individuals that distinguish them from one another, they are formed over time as a result of the characteristics that individuals meet in common with others. In daily life, individuals' answers to the questions of who they are and where they are from include identity and belonging characteristics. Especially the youth period is known as a painful period in which answers to these questions are sought, questioning and confusion. Today, young people have many social problems in addition to their personal problems. In this respect, it is important to address the invisible face of this period and other problems that may arise. Failure to overcome the crises of belonging and identity crises in this period in a healthy way may leave permanent traces in the lives of young people and cause them to move away from the society they live in. From this point of view, the aim of the article is to reveal the conditions necessary for young people, who are important for the future and continuity of societies, to build healthy personality, identity and belonging areas, and to create a perspective on what kind of problems may occur in society if this is not achieved. Therefore, it is considered important to present the sociological background of the subject in this article. Unhappy youth give birth to unhappy societies. For this reason, on the one hand, it is important to reveal the importance of young people for society, to address the social problems that may be caused by lack of belonging, and on the other hand, to address issues that can strengthen the bonds of belonging. For all these reasons, in this study, firstly the theoretical framework of the subject will be put forward and then the information a sociological point of view.

Keywords: Personality, Identity, Youth, Belonging in Youth

GİRİŞ

Aidiyet, bireylerin fizyolojik ihtiyaçları gibi yaşamsal açıdan önemli olan ihtiyaçlardan bir tanesidir. Bireylerin yaşadıkları toplumla kendilerini bütünleşik görebilmeleri, kendilerini toplumun ayrılmaz bir parçası olarak hissedebilmeleri, mutlu bir şekilde yaşamaları aidiyet hislerinin pekişmesine bağlıdır. Bireyler ait oldukları yerde kendileri olabilmekle birlikte, sağlıklı kimlik ve kişilik gelişimleri açısından aidiyet ihtiyacının giderilmesi de önemlidir.

Bireyler dünyaya, yaşadıkları toplumun yapısını ve özelliklerini bilerek gelmemektedirler. Dahası onlar bu yöndeki içerikleri doğumlarından itibaren içine çektikleri belirli toplumsallaşma süreçlerinden geçerek öğrenmektedirler. Bireylerin yaşadığı toplumsallaşma süreci, onların hayata hazırlanmalarını ve toplumla bütünleşmelerini sağlamaktadır. Bu önemli süreçte bireylerin ilk toplumsallaşma alanını oluşturan, hatta bu sürecin temellerini atan kurum ailedir. Zaman içerisinde hayatlarına giren farklı kurum ve kuruluşlarda farklı roller elde eden bireyler, zaman

Aygül Şahin¹
Dolunay Şenol²

How to Cite This Article

Şahin, A. & Şenol, D. (2024).
“Toplumsal Aidiyet ve Kimlik
Bağlamında Gençlik”, Journal of
Social, Humanities and
Administrative Sciences,
10(2):137-148. DOI:
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10897523>

Arrival: 05 November 2023

Published: 30 March 2024

International Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences is licensed under a
Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

This journal is an open access,
peer-reviewed international
journal.

¹ Yüksek Lisans öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji A.B.D., Kırıkkale, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/01zhwwf82>

² Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Kırıkkale, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/01zhwwf82>

içinde bu rolleri kişiliklerinin bir parçası haline getirmektedirler. Birey hangi toplumda yaşıyorsa o toplumun o güne kadar biriktirmiş olduklarını öğrenmesi kişiliğine etki etmekte, diğer yandan da bireyin gelişen bu yönü topluma katkı sağlamaktadır. Örneğin, köyde yetişmiş çocuklara hayvanlardan korkmamaları öğretilerek, bir yandan bakımından sorumlu oldukları hayvanları korumaları sağlanmakta aynı zamanda da daha cesur ve daha korkusuz kişilik özelliklerine sahip olmaları öğretilmektedir. Kısaca bireylerin yaşam biçimlerinin onların kişilikleri ve kimliklerine etki ettiğini söylenebilmek mümkündür (Tezcan, 2016, s. 49-50). Bu açıdan bakıldığında bireylerin kişilik ve kimlik özelliklerinde toplumlarından izler bulunmaktadır.

Bireylerin kimlik ve kişiliklerinin oluşumuna pek çok unsur etki etmekte birlikte bu unsurların başında toplum gelmektedir. Yaşadıkları toplumun yapısı, özellikleri, kültürleri bireylerin kişilik özelliklerine yansımaktadır. Bireyler yaşadıkları toplumun kazandırmış olduklarının yanı sıra ailelerinin kendilerini yetiştirme tarzı, okumuş oldukları kitaplar, almış oldukları eğitim, kendilerinin zaman içerisinde elde ettikleri birikimler de bireylerin kişiliklerinin oluşmasına etki etmekte ve bu durum neticesinde bireylerin kişilik yapıları oluşmaktadır (Asalioğlu, 2014 s. 273-275). Kısaca söylemek gerekirse toplumun birikimi ve bireylerin kişisel çabaları onların kişilikleri inşa etmektedir.

Kişilikler, bireylerin kimliklerinin bir parçası olmakla birlikte, bireylere has özelliklerin toplamından meydana gelmektedir. Kişilikler, bireylerin hem kalıtsal olarak getirmiş oldukları hem de çevrelerinden zaman içerisinde elde ettikleri özelliklerle inşa edilmektedir. Aynı zamanda da bireylerin bir diğeriyle olan farkını ortaya koyan, bireylerin kendilerine özgü geliştirmiş oldukları ve farklı durumlara karşı vermiş oldukları benzer tepkileri de içeren ve de bu özelliklerin tutarlılık göstermesiyle oluşan zorlu bir süreçtir (Sayar ve Dinç, 2009, s. 95-96). Tutarlılık özelliğiyle, sakin görünen bir bireyin farklı koşullar altında da sükunetini koruması beklenmektedir, her durumda sükunet kişilik özelliğine dönüşmektedir. Bu konuya başka bir örnek vermek gerekirse; bireyin kendisini çok sınırlı olarak ifade etmesi, kendisinin benzer durumlarda aynı tepkileri vermesinin sonucunda öğrendiği bir kişilik özelliği olup, bu özellikler zaman içinde tutarlılık göstererek bireyin kişilik özelliği haline gelmektedir.

Aidiyet ve kimlik iç içe olan ve birbirleriyle ilişkiler barındıran iki kavramdır. Bireyler kimlik bağlamında belirli aidiyetler geliştirebilecekleri gibi yeni aidiyet alanları yaratarak da kendilerine kimlikler inşa edebilmektedirler. Bireylerin doğuştan getirmiş oldukları belirli özellikleri var olmakla birlikte, bu özellikleri genellikle kendileri seçmemektedirler. Örneğin, doğdukları yerler, uyrukları, aileleri, bireylerin tercihi değil, bireylerin verili kimliklerini oluşturmaktadır. Bu verili kimliklerle bireyler kendilerini ait hissedebilecekleri alanlara dâhil olabilmektedirler (Mızrak, 2021, s. 121).

Günlük hayatta bireylerin kendilerini tanıtırken kullandıkları kavramlar, bireylerin aidiyetlerini ve kimlik özelliklerini de içeren türde derinlikler barındırmaktadır. “Kimsin?”, “Nerelisin?” sorularına verilen yanıtlar, bireylerin kişiliklerini, aidiyetlerini ve kimliklerinin özelliklerini içerisinde barındırmaktadır. Çünkü bireyler memleketlerinden bahsederken ait oldukları yerden bilgi vermekle birlikte “Türküm”, “Müslümanım”, “Aleviyim” gibi cevaplarla da kimliklerinden bahsetmektedirler.

Toplumsal Aidiyet

Aidiyet, bireylerin kendilerini buldukları yerin bir parçasıymış gibi hissetmeleridir (Şahin Yarbağ, 2019, s. 363). Aidiyet bir yerle bağ kurmayı ve bireylerin oraya bağlanmalarını içermektedir (Güneş, 2015, s. 23). İlişkilendirme kavramıyla da yakından ilgili olan aidiyet kavramı; bireylerin yaşadıkları toplumla, kendileriyle veya çevreleriyle olan ilişkileri ve etkileşimleri neticesinde oradan ayrılmaması, kendisiyle orayı bütünleştirilmesi anlamlarına da gelmektedir (Alptekin, 2012). Dolayısıyla yapılan tanımlamalara da dayanarak denilebilir ki aidiyet; bireylerin bir başka birey, bir görüşle, bir toplumla veya bir takımla da ilişkilendirilebilen ve bireylerde ait olduğu yer hissini uyandıran bir kavramdır.

Bireylerin yaşamlarını devam ettirmeleri için dışarıdaki tehlikeli durumlara karşı kendilerini korumak istemeleri, barınma ihtiyaçlarını giderebilecekleri alanlar bulmalarıyla ilişkilidir. Bireylerin barınacakları yerler genellikle güvendikleri yerlerdir. Barınacak bir yer bulamamaları halinde güvende olmama durumu söz konusu olmaktadır. Bireyler güvensizlik hissini girebilmek için diğer insanlar ile birlikte yaşamaya yöneltmişlerdir. Bir arada yaşamak bireyleri güvende hissettirdiği için bireyleri birbirlerine bağlamaktadır (Çağırkan, 2019, s. 559). Bu da bireylerin birbirlerine görünmez bağlarla bağlanmalarını ve toplumsal aidiyet duygusunu hissetmelerini sağlamaktadır.

Bireyler, diğerleri ile etkileşimlere girerek ve ilişkiler geliştirerek, kendilerine özgü hayat görüşü oluşturmaktadır. Bireylerin yaşadıkları toplumda mutlu olabilmeleri, güven duygusu hissetmelerine bağlıdır. Güven, insanları birbirlerine yaklaştıran, yaşadıkları yerde bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine imkân tanıyan bir duygudur. Toplumun bireylere verdiği 'güvende olma' duygusu da bireylerin toplumla sağlıklı ilişkiler geliştirebilmelerini sağlamaktadır. Toplumda bireylerin kabul görmesi, bireyin yaşadığı toplumu benimsemesi aidiyeti destekleyen

olgulardır. Toplumda bireylerin aidiyet duygusunu hissetmeleri bireyleri birbirlerine yaklaştırmakla birlikte biz duygusunu da hâkim kılmaktadır (Kılıç ve Öksüz, 2020, s. 216-217). Bireyler gündelik hayatta, başka insanlarla karşılaştıklarında onların da kendi toplumlarından geldiklerini öğrendiğinde -hiç tanımıyor olsalar dahi- kendilerini onlara yakın hissediyor olmaları sıklıkla açığa çıkan bir durumdur. Bu da aidiyet duygusunun içselleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Toplum içinde dayanışma gerektiren bir durum olduğuunda da toplumsal aidiyetin önemli bir unsur olduğu gözlemlenmektedir.

Aidiyet, bireylerin sağlıklı bir şekilde yaşamaları için gerekli olan sosyal ihtiyaçlardan birisi olup, bu ihtiyaçın giderilmesi de genellikle yaşadıkları yerde kabul görmelerine ve bireylerin yaşadıkları yerde kendilerini var edebilmelerine bağlıdır. Toplumsal varlık olarak kabul edilen bireylerin, bir arada yaşamaları için birbirlerine ihtiyaçları bulunmaktadır. Bireyler toplumda bazı görevler üstlenerek örneğin hasta iyileştirerek ya da yeme içme tedariki yaparak, toplumdaki diğer bireylerin ihtiyaçlarını karşılamalarına ve yaşamlarını sürdürebilmelerine katkıda bulunmaktadırlar. Bu düzen sağlandıkkça ve görevler yerine getirildikçe toplumların devamlılığı da mümkün olmaktadır (Alptekin, 2012, s. 48). Dolayısıyla bireylerin kendi toplumlarına hissettikleri aidiyetler ve yerine getirdikleri görevleri sayesinde bütünleşmeler ve toplumsal düzenin sağlanması mümkün olmaktadır. Buna göre aidiyetin bireyleri bütünleştirici bir gücünün bulunduğunu söylemek mümkündür. Aksi halde bireylerin kendilerini yaşadıkları topluma ait hissetmemeleri durumunda ise toplumda bölünmeler, huzursuzluklar ve dağılmalar yaşanabilmektedir (Bauman, 2017, s. 32). Bu açıdan bakıldığında bireylerin toplumda sağlıklı yaşamaları ve toplumun düzeninin sağlanabilmesi için aidiyet duygusunun gerekli olduğunu belirtmek gerekir.

Bireylerin kendilerini toplumlarına ait hissetmelerinin temelinde güven duygusu yatmakla birlikte, aidiyet ihtiyaçının giderilmesinin yalnızca güven hissiyle ilişkili olduğunu söylemek mümkün değildir. Bireyler kendilerine aidiyetlerini gerçekteşirebilecekleri farklı kurumlar veya gruplar bulabilmektedirler. Bu kurumların veya grupların yaratmış oldukları temel özellikler çerçevesinde bireyler aidiyet hissedebilir ve kendi kişiliklerine ve kimliklerine birtakım özellikler katabilirler. Başka bir ifadeyle bireyler, kendilerini ait hissedebilecekleri alanlar sayesinde kendilerine farklı bakış açıları veya hayat görüşleri katabilir ve belirli özellikler çerçevesinde de -örneğin bir inanç ve köken gibi unsurlarla- bütünleşebilmektedirler (Ural, 2020, s. 52-53). Bu açıdan bakıldığında toplumlarda bireylerin aidiyetlerini hissedebilecekleri farklı alanlar bulunduğunu, bunların da genel anlamda toplumsal aidiyet görünümüleri şeklinde ele alınabildiğini söylemek mümkündür.

Toplumsal aidiyetin çok sayıda görünümü olmakla birlikte; ulusal, mekânsal ve dinsel aidiyet olmak üzere üç temel başlıkta toplamaktadır. Bu çalışmada da bu sıralamaya sadık kalınacaktır: Toplumsal aidiyet çeşitlerinden ilki ulusal aidiyettir. Bu aidiyet şekli ulusların temelinde bireylerin olduğu kabulünden hareket ederek, uluslar vatandaşlık bağı ile bireyleri birbirlerine bağlamayı hedeflemektedir. Bulunulan yerde yaşayan bireyler vatandaş olarak kabul edilmekte, bireyler vatandaşlık bağı ile uluslara bağlanmaktadır. Farklı inançta, değerde veya etnik yapıda olan bireyler ulusal aidiyet temelinde belirli etkileşim ve ilişkiler gerçekteşirerek aidiyet hissini giderebilmektedirler (Alptekin, 2012, s. 56-57). Dolayısıyla ulusal aidiyet duygusu ulusların varlıklarını ve birliklerini korumasını dolayısı ile devam etmesini sağlamaktadır. Ulusların kendilerine özgü özellikleri, değerleri veya sembolleri bulunmakta olup bunlar üzerinden ulusta yaşayan bireyler güvende olma hissiyle birlikte aidiyetlerini gerçekteşirebilmektedirler (Kurttaş ve Ulukaya, 2021, s. 1130). Bu temelde ulusal aidiyet, bireyleri birbirine yaklaştıran özellikle toplumların kendileri için zor durumlarda daha fazla baş gösteren ve dayanışma duygusunun kaynağı olabilecek nitelikteki toplumsal aidiyet çeşididir.

Bir diğer toplumsal aidiyet çeşidi mekânsal aidiyettir. Mekânsal aidiyet, bireylerin kendilerini buldukları mekânın bir parçasıymış gibi görmelerinden kaynaklanmaktadır. Mekânsal aidiyet açısından bakıldığında bireyler için bu aidiyet hissini giderebilecekleri ilk yer doğup büyüdükleri evleridir. Bireyler yaşadıkları evle aidiyet hissini giderebilecekleri gibi, zaman içerisinde kendilerine katmış oldukları yeni mekânlarla bu aidiyet duygusunu pekişirebilmektedirler. Örneğin bireylerin okudukları okullar, çalıştıkları yerler, kendileri olabilmelerine tanıdıkları imkân ölçüsünde hayatlarında derin izler bırakan yerler olabilmektedirler (Mızrak, 2021, s. 122). Bu sebeple bireyler bu mekânlarda olduklarında kendilerini mutlu ve güvende hissetmektedirler.

Son olarak ele alınacak olan toplumsal aidiyet çeşidi de dinsel aidiyettir. Dinsel aidiyet, bireylerin inançları doğrultusunda bir araya gelmelerini gerekli kılmaktadır. Bireyler dinlerinin gerektirmiş olduğu ritüeller veya davranışlar sebebiyle manevi temelli birliklikler hissedebilmelerinin yanında, aynı dine mensup bireylerin birlikte hareket etmesini de sağlayabilmektedirler (Alptekin, 2012, s. 65). Bireyler, dinsel temelli cami ve kilise gibi mekânlarda bir araya gelerek, ritüeller gerçekteşirerek aidiyet duygularını dinsel boyutta tatmin etmeye çalışmaktadır (Ural, 2020, s. 53). Dolayısıyla mekânlar, bireylerin dinsel aidiyetlerini geliştirebilecekleri ve pekişirebilecekleri alanlar da yaratabilmektedir. Bireyler aidiyetlerine bağlı olarak kimlik inşa edebilecekleri gibi, kimliklerine göre de aidiyet alanlarını şekillendirebilmektedirler. Bu noktada da kimlikleri ele almak ve açıklamak önemli görülmektedir.

Kimlik ve Kimlik Çeşitleri

Kimlik, bireylerin yaşamlarına anlam katan bir özellik göstermekle birlikte zaman içerisinde bireylerin elde ettikleri tecrübelerle meydana gelmektedir (Castells, 2006, s. 12). Kimlikler, bireylerin yaşamlarının ayrılmaz parçaları olup (Cannolly, 1995, s. 95) kendileri ve diğerleri arasındaki farklılıklardan veya ilişkilendirilmelerden oluşturulmaktadır (Bilgin, 2007, s. 95). Tanımlamalardan da yola çıkılarak kimlikler, bireylerin kim olduklarını ifade etmede kullandıkları özellikleri içermekle birlikte, bireylerin hem doğuştan getirdikleri özelliklerle hem de süreç içerisinde elde ettikleri özelliklerle şekillenmektedir.

Kimlik; bireylerin kendi özelliklerini tanımlamaları, kendilerini bir grup veya toplumda nasıl gördüklerini, konumlandıklarını ifade etmeleri neticesinde zaman içerisinde şekillenmektedir. Genel olarak bakıldığında kimlikler bireyler için bir resim ve adres belirtmektedir. Kendi gözlerinden kendilerini nasıl gördükleri resme, diğerlerinin yanında kendilerini nasıl gördükleri yer de konumlarına işaret etmektedir (Bilgin, 2007, s. 11). Dolayısıyla kimlik inşa etme sürecinde hem bireylerin kendileri hem de başkaları etkili olmaktadır.

Bireyler hayata geldikleri andan itibaren bazı kimlikleri elde ederler bu kimlikler bireylerin hangi aileye, hangi ırka ya da hangi mahalleye ait olduğunu içeren anlamlar ifade eder. Bireyler bu verili kimliklerinin yanında zaman içerisinde kendilerini ve doğayı sorgulamaya başladıkları ve kim olduklarını tam anlamıyla bulmaya çalıştıkları özellikle çocukluktan çıkıp yetişkinliğe geçiş aşamasında kendi kimliklerini, inşa ettikleri yeni kimliklere dönüştürmektedirler (Şimşek, 2002, s. 33-34). Gençlik dönemi, bireylerin hem kendilerini hem de çevrelerini anlamlandırmaya çalıştıkları bir dönemdir. Bu dönemden itibaren kimlik üzerine daha fazla sorgulamalar olmakta ve yeni kimlikler inşa edilmeye başlanmaktadır.

Kimlikler, bireylerin kim olduklarına verdikleri cevaplar neticesinde ortaya koymuş oldukları özelliklerin toplamıdır. Bireyler tek, biricik olan canlılardır. Fakat her bireyin hem bireysel hem de kolektif birçok kimliği bulunmaktadır. Kimlikler sınırları kırmızı çizgiyle ayrılmış, değişmez özellikler içermemekle birlikte, bireylerin verili kimliklerden sanal kimliklerine kadar pek çok çeşidi içerisinde bulundurmaktadır (Nas, 2022, s. 72). Dolayısıyla kimliklerin esnek yapıda özellikler gösterdiğini söylemek mümkündür. Yaşam içerisinde bireyler hem kendilerine yeni kimlikler elde edebilmekte hem de zaman içerisinde bazı kimliklerinden vazgeçebilmektedirler.

Kimlikler temelde bireysel ve kolektif kimlikler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bilgin, bireysel kimliklerin genel özelliklerini şu şekilde özetlemektedir (Bilgin, 1994, s. 240-241):

- ✓ Bireysel kimlikler bireyler için tutarlılık arz etmektedir. Bu tutarlılık duygusu farklı koşullar veya farklı durumlarda aynı kişi olarak birbiriyle uyumlu tepkiler verebilmeyi içermektedir.
- ✓ Bireysel kimlikler bireylerin pek çok özelliğini içermektedir. Bireylerin benim dediği birçok özelliğin bütünlüğünden oluşmaktadır.
- ✓ Bireysel kimlikler itibarıyla bireyler kendi bilinçlerinin farkında oldukları için ben ve diğeri ayrımında bulunmaktadır.
- ✓ Bireysel kimlikler bireylerin tekliğini, biricikliğini, orijinalliğini ortaya koymaya yaramaktadır.
- ✓ Bireysel kimliklerini bireyler zamana bağlı olarak elde ettikleri birikimler ve tecrübeler neticesinde inşa etmekte ve belirginleştirmektedirler.

Bireysel kimliklerin benlikle ilişkisi ve etkileşimi söz konusudur. Bireyler, kendi kimliklerini ifade ederken benliklerini ele alışlarını ortaya koydukları gibi, bireysel kimlikleriyle de benliklerinin bilincinde olmaktadır. Bireyler çabaları sonucunda inşa ettikleri bireysel kimlikleri ile zaman içerisinde kişiliklerini oturtmaktadır (Giddens, 2010, s. 74). Bu sebeple bireysel kimlikler, benlik ve kişilik kavramlarının özellikle kişisel boyutuyla ilişkilidir.

İkinci kimlik türü ise kolektif kimliktir. Bireysel kimlikler bireylerin kişisel özelliklerini ele alırken kolektif kimlikler ise bireylerin başkalarıyla ortak paydada buluşmasını sağlamaktadır. Bu noktada kolektif kimlikler, bireylerin kendi gruplarıyla diğer grupların farkını ortaya koymayı sağlar ve belirli bir sürecin sonunda şekillenir. Kolektif kimlikler bireylerin kendilerinin oluşturmadığı geçmişten aktarılmış olan kimliklerdir. Bilgin'e göre (2007, s.54) kolektif kimliklerin sıralanışı şöyledir:

- ✓ Kolektif kimlikler, bireylerin sahip oldukları gruplar tarafından öznel olarak algılanmakla birlikte, bireysel olarak da yaşanmaktadır.
- ✓ Kolektif kimlikler bireylerin biz ve onlar ayrımı yapabilmelerini sağlamaktadır.
- ✓ Kolektif kimliklerin “biz” algısıyla oluşmasından dolayı temelinde aidiyet yatmaktadır.

Her toplum içinde kolektif kimlikler yaratılmaktadır ve kolektif kimlikler genel olarak birleştirici, ayrıştırıcı ve etkileşimli olma temelinde şekillenmektedir (Göker, 2015, s. 90). Bunlar; birleştirici, ayrıştırıcı, etkileşimli olma özellikleridir. Kolektif kimlikler, o kimliğe dahil olan bireyler için birleştirici unsur yaratırken aynı zamanda ayrıştırıcı özelliğinden dolayı kendi gruplarıyla diğer grupların ayrımının yapılmasını sağlamaktadır. Kolektif kimliklerin içerisinde etkileşim ve ilişkiler içermesi de mümkün olan bir durumdur. Bireylerin toplumlarla olan ilişkileri ya da toplumların diğer toplumlarla olan ilişkisi bu noktada ele alınmaktadır Dolayısıyla kolektif kimlikler hem bireyleri birbirine yaklaştıran ve birlik duygusunu uyandıran hem de diğerlerinden farkını ortaya koymaya yarayan toplumsal özellikler içeren kimliklerdir.

Kimlik ve aidiyet kavramları birbirleriyle ilişkili kavramlar olmalarının yanında; özellikle kolektif kimliklerin, bireylerin aidiyet geliştirdikleri alanlarda inşa edildiğini söylemek mümkündür. Aidiyet geliştirilen alanların temelinde kabile, klan, etnik gruplar yer almaktadır. Bu gruplar içerisinde bireyler kolektif kimliklerini ortaya koyabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında da kolektif kimliklerin çoğul olduğu görülmektedir. Kolektif kimlik çeşitleri; etnik kimlik, dinsel kimlik ve kültürel kimlik şeklinde 3 başlıkta ele alınmaktadır (Vatandaş, 2012, s. 552).

Kolektif kimliklerin ilki etnik kimliklerdir. Bu kısımda ilk olarak etnik kelimesini açıklamak önemlidir. “Eski Yunancada “halk” anlamına gelen “ethnos” sözcüğünden türetilen etnisite, atalara ait olarak mirasla karakterize edilen bir topluluktan geldiğine inanan kimseleri ifade etmektedir. Bu haliyle “ethnos”, ortak kökenden, akrabalıktan kaynaklanan kültürel birliğe uygun düşmektedir” (Kurubaş, 2008, s. 13). Etnik köken bakımından birliği ifade etmekle birlikte, kültürel ve ırksal özellikler açısından ortak olan bireyleri kapsamaktadır. Etnik kimlikler, diğer bireylerden ayrılmayı sağlamanın yanı sıra, bireylerin kendilerini ortaya koymasını da mümkün kılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, kolektif kimliklerin, bireylerin kendi gruplarıyla diğer grupları etnik kökenle ayırt edip aidiyet ihtiyacını bu şekilde giderebilmesinin yanında, kolektif kimliklerin temelinde metnin üst kısmında ele alındığı gibi biz duygusunun varlığının yattığı görülmektedir (Bilgin, 1994, s. 56-57). Bundan dolayı, etnik kimliklerin içinde bireylerin köken özelliklerinin bulunduğu görülmektedir.

Kolektif kimliklerin bir diğer başlığı ise dinsel kimliklerdir. Din, bireylerin kendilerine göre dünyayı ele almalarını ve ele aldıkları bu dünyaya bir anlam yüklemelerini sağlamaktadır. Dolayısıyla bu anlam verme durumu da bireylerin aidiyet duygularını pekiştirmektedir. Aidiyet duygularının gelişmesi de o dine bağlı olacak bir biçimde dinsel kimliklerin şekillenmesini sağlamaktadır. Bu noktada bireyler kendilerini tanımlarken veya kendilerini başkalarına tanıtırken bazı kurumlardan referans alabilmektedir. Bu kurumlardan biri de dindir. Dinsel kimliklerle birlikte bireyler, kendi hayatlarına kattıkları inançlar doğrultusunda bir inanç birliği yaratmakla birlikte, din temelinde ortak paydalarda da buluşabilmektedir (Özdil, 2017, s. 394-395). Bireyler, inandıkları dinler temelinde dinsel kimliklerini şekillendirmektedir.

Dünyada pek çok din ve bu dinlere mensup da birçok birey bulunmaktadır. Her dinin kendisine özgü özellikleri bulunmaktadır. Dinler genel anlamda bir çerçeve sunsa da bireyler açısından mezhepsel farklılıklar da mevcuttur. Bu noktadan bakıldığında dinsel kimlikler içerisinde pek çok çeşitlilik barındırmaktadır. Örnek olarak İslam kimliği içerisinde Şafi, Alevi veya Sünni gibi dinsel kimlik çeşitleri bulunmaktadır (Pamuk, 2014, s. 68-69).

Kolektif kimliklerin bir diğer başlığı da kültürel kimliklerdir. Kültürel kimlikler ele alınmadan önce kültür kavramına bakılmalıdır. “Kültür; inançları, gelenekleri, değerleri, dili kapsar; aynı zamanda bireyleri ve grupları kurumsallaşmış hiyerarşilere bağlayan pratikleri dolayımalar” (Swartz, 1997, s. 11). Kültürler bireylerin, toplumlarının pek çok özelliğini, geleneklerini, göreneklerini ve inançları şu an yaşanan zamana taşımakta ve alışkanlıkların toplamlarını kapsamaktadır (Tylor, 2016, s. 91). Özellikle bireysel kimlikleri ifade ederken bazı kolektif kimliklerden yararlanılmaktadır. Kolektif kimlikler, bireylerin bağlarının bulunduğu ırkın, milliyetin, kökenin, sınıfın özelliklerini barındırmaktadır. Bu noktada da bireyler kendilerini tanımlarken kültürleri hakkında bilgi vermekte olup, bahsettikleri özellikler neticesinde de kültürel kimlikler ortaya çıkmaktadır (Larrain, 1995, s. 212).

Bireyler geçmişten getirdikleri itibarıyla kültürler temelinde diğeriyle ortak paydada buluşabilmektedir. Türk, Sırp, Yahudi gibi bireylerin kendilerini tanıtırken kültürel kimliklerine atıfta bulunduğu görülmektedir. (Tok, 2003, s. 69-70). Dolayısıyla kolektif kimliklerin genel olarak bireylerin yaşadıkları toplumun geçmişten getirdiği özelliklerle birlikte, kendi tercihlerinin sonucundak, ortak özelliklerle bütünleşmelerinden kaynaklandığı görülmektedir.

Toplumsal Aidiyet ve Kimlik Bağlamında Gençlik

“Gençlik, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir” (Yıldız, 2013, s. 13). Gençlik dönemi, bireylerde biyolojik, duygusal değişimlerin yaşandığı ve bunların da cinsel ve psiko-sosyal değişimlere doğru devam ederek bireylerin bağımsızlıklarını kazanmaya ve kimliklerini ortaya koymaya çalıştıkları dönemdir (Özbay ve Öztürk, 1992, s. 12). Dolayısıyla yaşanan bu değişimlerden dolayı gençlik dönemi sorgulamaların ve sorunların çok olduğu sancılı bir dönem olarak görülmektedir.

Sosyolojik olarak gençlik dönemi ele alınırken belirli bir yaş sınırlaması bulunmamaktadır. Gençlik döneminin başlangıcının kesin bir yaş sınırının bulunmaması gibi gençlik yaşının sonu ile ilgili de kesinlik bulunmamaktadır. Ancak gençlik döneminin ele alınabilmesi için ortalama bir zaman dilimi oluşturulmuştur. Gençlik olgusu toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Her toplumun bireyleri genç olarak kabul etmeleri birbirinden farklı ele alınmaktadır. Bazı toplumlardaki bireyler çok erken yaşta artık genç olarak kabul edilebilirken bazı toplumlarda da orta yaşta bireyler de genç olarak kabul edilmektedir. Genel olarak bakıldığında bir toplumda onay gören genç olmak için; gencin aileden maddi anlamda bağımsızlaşması, evlenmesi, üniversiteden mezun olmuş olması, askerliğini bitirmiş olması gibi koşulların bir veya birkaçının yerine getirilmiş olması beklenmektedir (Kulaksızoğlu, 1990, s. 134). Dolayısıyla bir bireye genç diyebilmenin kesin bir yaş aralığı bulunmamakta, yaştan daha fazla toplumun gençlerden beklentisini yerine getirebiliyor olması tercih edilmektedir.

Gençlik dönemi; bireylerin kendilerini tanımaya çalıştıkları, benliklerini oluşturmaya başladıkları, kendilerine cevaplanmayı bekleyen birçok soru yönelttikleri bir dönemdir. Bu sorular genel olarak; “ben kimim?”, “ailemden ayrı yapabilir miyim?”, “hayatımı nasıl yönetmeliyim?” gibi sorular olmakla birlikte; bu soruların temelinde ise bireylerin kendi kimliklerini tanımlama gereksinimleri ve aidiyet alanlarını oluşturma isteği gibi durumların varlığının olduğu söylenebilir (Çelen, 2011, s. 162).

Gençlik döneminde aidiyet duygusunun gelişmesi, kişilik ve kimliğin sağlıklı bir şekilde oluşması için belirli sosyal faktörlerin öneminden bahsedilmelidir. Burada gençlere etki eden öncelikli sosyal faktör ailedir. Ailenin, hem gençleri büyütürken göstermiş oldukları tutumlar hem de birlikte yaşamaya devam ettikleri genç kategorisindeki çocuklarına göstermiş oldukları davranışlar veya söylemler, henüz kimliği ve kişiliği oturmamış bireyler için büyük önem arz etmektedir.

Aile, bireylerin karşılaştıkları ve benlik anlayışlarının gelişmesini sağlayacak olan ilk kurumdur. Ailelerin çocukları üzerinde pek çok görevleri olmakla birlikte bu görevlerin yerine getirilmesi ya da getirilememesi durumunda da çocukların kişilikleri üzerinde izler bırakan toplum içindeki önemli bir kurumdur. Toplumsallaşmayı sağlayan, bireylere yaşadıkları toplumla uyum içerisinde yaşamayı öğreten aile kurumu, bu sorumluluklarını yerine getirmemesi neticesinde bireylerin ileriki yaşamlarında ortaya çıkabilecek kalıcı sorunlar oluşturabilmektedir (Akın, 2019, s. 4). Dolayısıyla gençlerin sağlıklı kişilik ve kimlik gelişmelerini gerçekleştirebilmeleri için ailelerin çocuklarına karşı sevecen, anlayışlı şekilde davranması, onları da bir birey olarak kabul edip dinleyebilmesi, gençlerin kendi ayakları üzerinde, ailelerinden bağımsız bir şekilde durabilmelerine izin vermesi ve çocuklarını her anlamda sömürmemeye çalışması önemlidir (Yeşilyaprak, 1993, s. 9). Gençlerin hem çocukluktan getirdikleri özellikleri itibarıyla ailelerin onlara vermiş oldukları önemli olmakla birlikte, gençlerin şu anki yaşantılarında da ailelerinin etkisinden bahsetmek mümkündür. Özellikle aidiyet alanlarının şekillenmesi ve kimliklerinin sağlıklı şekilde inşa edilmesi için ailelerin gençlere olan destekleri oldukça önem arz etmektedir.

Gençlerin kişilik ve kimlik gelişimi için önemli olan faktörlerden diğeri ise çevresel faktörlerdir. Her ne kadar aile, bireylerin kişilik gelişimlerinde önem teşkil eden birincil kurum olsa da zaman içerisinde bireylerin hayatlarına farklı kurum veya kuruluşlar girebilmekte ve bu kurumlar bireylerin kişiliklerine etki edebilmektedir. Gençleri etkileyen çevresel faktörlere bakıldığında işsizlik, kültürel çatışmalar, kuşak çatışmaları, internet ve sosyal medya, yanlış eğitim politikaları, küresel saldırılar, okuyamama korkusu gibi faktörler karşımıza çıkmaktadır (SEKAM, 2016, s. 7). Bu gibi durumlar gençleri etkileyebilmekte ve onların toplumla olan bağlarını zayıflamasına ve bireylerin aidiyetlerini sorgulamalarına neden olmaktadır.

Kimlik konusunda önemli çalışmaları olan Erikson'a² göre (2014, s. 113) gençlerin hayatları boyunca gösterecek oldukları istikrar veya düzen koşulu bu dönemdeki kimlik kazanımının sağlıklı bir şekilde gerçekleşmiş olmasına bağlıdır. Bireylerin kimliksel gelişimlerine hem kendilerinin hem de yaşadıkları toplumların etkisi bulunmaktadır. Bireylerin kendi istekleriyle belirli kimliklere bağlanmaları ve toplumların gençleri nasıl tanımladığı, onları nasıl ele aldığı da bireylerin kişilik gelişimleri için önem teşkil etmektedir. Çünkü kişilik ve kimlik gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için toplumların bireyleri oldukları gibi kabul etmeleri ve kucaklamaları, dolayısı ile gençlerin kendi potansiyellerini ortaya koyabilmeleri gerekmektedir. Toplum tarafından kabul göreceğini bilen bireylerin toplumla olan bağları daha kuvvetli olmakta, toplumdan kabul göremeyeceğini düşünen bireylerde de toplumlarına karşı kötü düşünceler gelişebilmektedir. Bunun yanı sıra toplumlarını reddetme durumu da söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla aidiyet hem bireylerin gelişimleri için hem de toplumların devamlılığını sağlamak için oldukça önemlidir. Gençlerin aktüel sorunlarının çoğalmasıyla, aidiyet duygularının azaldığı da zaman zaman

²Erikson bireylerin doğumlarından itibaren ölene kadar belirli evrelerden geçtiğini vurgulamakla birlikte temelde sekiz evrenin bulunduğunu belirtmiştir. Bu evreler sırasıyla: temel güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı kuşku utanç, inisiyatifte karşı suçluluk yeterliliğe karşı yetersizlik, kimliğe karşı kimlik karmaşası, yakınlığa karşı yalıtılmışlık, benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk. Bireylerin bu evrelerden birinde yaşayabilecekleri herhangi bir çatışmanın sağlıklı atlatılmaması bireylerin ileriki yaşamlarında belirli sorunların altında yatan nedenler olabilmektedir.

görülmektedir. Bu noktada ortaya çıkan duruma sosyolojik açıdan bakmak ve oluşabilecek sorunları ortaya koymak önemli görülmüştür.

Gençlerin Yaşamış Olduğu Aidiyetsizliğin Yol Açabileceği Toplumsal Sorunlar

Aidiyet, günümüzde gençler için sorgulanan bir konu haline gelmiştir. Aidiyet özünde güvenli, bireyin kedisi olabildiği alanlar yaratması olarak ele alınsa da burada bahsedilen güven, korunacak bir yerin olması demek değildir. Çünkü aidiyet içerisinde geleceğe karşı olan güveni de kapsamaktadır. Özellikle bu açıdan toplumda kendilerini var edebilmelerine etki edecek unsurların toplum tarafından yerine getirilmiş olmasının gerekliliği oldukça önemlidir. Bireyler, içinde bulunulan dönem itibarıyla, yaşadıkları toplumda kendilerine yer edinebilmek açısından bir takım zorluklar yaşadıkları için aidiyetlerini de çokça sorgulamaktadırlar.

Gençler kendilerini değerli hissetmek, toplum tarafından kabul görmek, kucaklanmak istemektedirler. Aidiyet duygusunun gerçekleştirilmesi için istenen bu koşullar genç bireyin toplumla olan bağlarını pekiştirecek ve olumlu kılacaktır. Bu koşulların aksinin oluşması durumun da ise bireylerin yaşadıkları toplumlarla bütünleşememesi hem kendileri açısından hem de toplumları açısından sorunlar doğurabilmektedir. Özellikle bireyler açısından yalnızlık, suçluluk, değersizlik gibi psikolojik sorunlara yol açabilirken, bu durumların bireylerin yaşamlarını zorlaştırmasından dolayı giderek toplumlarından uzaklaşmalarını sağlamaktadır (Güneş, 2015, s. 20).

Aidiyetsizlik; arafta kalma, kendin olmaya imkân vermeme ve yaşadığın yerde hep misafir gibi hissetme olarak tanımlanmaktadır. Özellikle bu konuya sosyolojik açıdan bakıldığında, bireylerin topluma karşı yaşamış oldukları aidiyetsizlikler bireyleri pek çok sorunla karşı karşıya getirebilmektedir. Bu sorunlar toplumları çözülmeye dahi götürebilecek nitelikteki sorunlardır. Örneğin; yabancılaştırmaların, toplumlardan uzaklaşmaların, bireylerin toplumlarına olan güvenlerinin azalması, kaygılarını çoğaltan durumlarla karşılaşılması, yoğun işsizliklerin yaşanması temelde aidiyetsizliği destekleyen unsurlardır. Bu yönde kırılmaların sağlıklı toplumsal birlikteliklerin oluşabilmesinin önüne geçebilecek etkenleri var etmesi olası bir durum niteliğindedir.

Gençler açısından aidiyet hissetmemenin getirmiş olduğu sorunlar hem bireysel hem de toplumsal sorunlara yol açabilmektedir. Bu duruma bireysel açıdan bakıldığında genel olarak kaygı, stres, bunalım, depresyon, bağımlılık gibi psikolojik sorunları ortaya çıkardığını görmek mümkündür. Toplumsal açıdan bakıldığında da bu durum pek çok sorunu doğurmaktadır. Burada daha fazla ön plana çıkan sorunlar; yabancılaştırma, intihar, göç ve sosyal çözülme konularıdır. Makalenin konusu itibarıyla aidiyetsizliğin sosyolojik boyutları ele alınırken, yabancılaştırma, intihar, göç ve sosyal çözülme sorunlarının aidiyetsizlikle olan ilişkileri de açıklanmaya çalışılacaktır.

Yabancılaştırma, bireylerin yaşadıkları toplumlarla bütünleşememeleri ve toplumun genel özelliklerinden, normlarından farklı şekilde davranması şeklinde tanımlanmaktadır (Özyurt ve Doğan, 2002, s. 39). Toplumda kabul göremeyen, değer göremeyen veya bireyin toplumun kurumlarına olan güveninin zedelenmesi bireylerin yaşadıkları topluma yabancılaştırmalarına neden olmaktadır.

Bireylerin, kendi toplumlarıyla bütünleşememelerine ve aidiyet duygusu hissedememelerine etki eden ekonomik koşullar, kentsel yaşam koşulları, kültürel ve teknolojik gelişmeler gibi birçok neden bulunmaktadır. Ekonomik koşullar, bireylerin gelişmelerine etki eden unsurlardan sadece birisidir. Ekonomik anlamda sıkıntılar ve zorluklarla karşılaşan bireylerin yaşadıkları toplumda, kendilerini gerçekleştirebilmelerine olan inançları azalabilmektedir. Bundan dolayı bireyler kendilerini gerçekleştirmeyi bir kenara bırakıp kendilerini geçindirmeye çalışmaktadırlar. Kentsel yaşam koşullarının getirmiş olduğu yüzeysel ilişkiler, yalnızlaştırma hissi, değersizlik hissi bireylerin üzerinde baskı yaratarak toplumdan soyutlanmaya yol açmaktadır. Kültürel unsurların bireylere belirli dayatmaları ve kalıplaşmış yargıları sunması, bireylerin bu dayatmalar ve kalıplaşmış yargılarla bütünleşememelerine ve bu durumu kabullenemeyiş, toplumla olan bağlarının zayıflamasına neden olmaktadır. Toplumların, kadınlardan ve erkeklerden bekledikleri toplumsal cinsiyet kalıplarının dayatmaları olduğu için bireylerde kültürlerinden kaynaklı yabancılaştırmalara neden olabilmektedir. Teknolojik gelişmeler, bireylerin hayatlarını kolaylaştırmakla birlikte bireyler için bazı olumsuz koşulları da yaratabilmektedir. Bireylerin sanal âlemdeki dünyaya fazla kapılmalarına, orada yaşadıkları şeyleri içinde buldukları toplumdan da beklemelerine, gerçek yaşamla sanal yaşamı ayırt edememelerine, içinde yaşadıkları toplumdan beklediklerini o toplumun verememesine, dolayısı ile yabancılaştırmalarına sebep olmaktadır (Yakut, 2020).

Yabancılaştırma, bireylerin yaşamlarının farklı dönemlerinde söz konusu olabilmektedir. Gençler açısından bakıldığında gelecekteki yaşam kalitelerinin iyi olmayacağını düşünmeleri, toplumsal kurumlardaki görmüş oldukları aksaklıklar veya kırılmalar, günümüzün aktüel sorunlarından olan genç işsizliği yaşamları, topluma olan gelecek güvensizlikleri, yaşamsal kaygıları, toplumun onlardan bekledikleriyle onların toplumlardan beklediklerinin çatışması, hayatlarını bir makineymiş gibi yaşamlarının istenmesi gibi pek çok sorunlar gençlerin kendilerini toplumdan soyutlamalarına, aidiyet duygusunu yitirmelerine neden olabilmektedir.

Aidiyet duygusunun gençlerde giderek kaybolması ve gençlerin yaşadıkları topluma yabancılaşmalarından dolayı ortaya çıkan diğer bir sorun ise intihardır. İntiharlar bireysel olarak görülse de arkasında toplumsal sebepler de mevcuttur. Bu açıdan bakıldığında intiharlar hem bireysel hem de toplumsal sebeplerden dolayı gerçekleşmektedir. Bireyler intiharı; duygusal sebeplerden kaynaklı yaşamış oldukları kırılmalardan, ailesel nedenlerden, toplumun ahlaksal yargılamalarından veya yoksulluk ve hastalık gibi sebeplerden gerçekleştirebilmektedirler. İntihar sebeplerine bakıldığında bireysel nedenler daha ağır basmaktadır. Bazı insanlar zenginlik içerisinde bazıları da yoksulluk içerisinde intihar ederken, bazı insanlar da evlilikten belediklerini alamadığından dolayı intihar etmektedirler. Bireylerin intihar etmeleri için illa dayanılmaz acılar hissetmeleri gerekmemekte, aksine intihar edenlerin en çok sıkıntı çekenler olmadığı bilinmektedir (Durkheim, 2013). Dolayısıyla intiharların kesin tek bir nedeni olmamakla birlikte her sıkıntı çeken bireyin intihar ettiğini söylemek de mümkün değildir. İntiharlar özellikle bireysel bir eylem şeklinde görülmekle birlikte, toplumsal koşulların da göz ardı edilmemesi gereken bir olgudur. Bu yüzden toplumsal açıdan intihar olgusunu ele almak önemlidir.

Bireyler arasında aşırı bireyselleşme ya da yetersiz bireyselleşme kadar, aşırı bütünleşme koşulları veya toplumlarla hiç bütünleşmemek de intihara sürükleyen sebepler arasında yer almaktadır. Bu noktada aşırı aidiyet ya da aidiyetsizlik önemli bir faktör niteliğindedir. Bazı toplumların genel kabulleri içerisinde yer alamayacağını düşünen ya da toplumla kendisini bir göremeyen bireyler intihar edebilmektedirler. Örneğin bazı toplumlarda hastalık ya da yaşlanma o toplumda yaşayanlar için utanç verici bir durum olarak algılanmakta ve kişinin o topluma olan aşırı aidiyet hissi neticesinde bireyler intihar edebilmektedirler. Bazı toplumlarda kalıplaşmış anlayışlarla intiharlar gerçekleşebilmektedir. İntiharların başka bir kaynağı da toplumlarıyla olan bağın kuvvetli olamaması ve bireylerin kendilerini yaşamsal koşulların iyi olmadığı bu yerden kurtarmak istemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu açıdan toplumsal yaşamda intiharlar bir noktada dayatılı olan şeyler niteliğindedir; bu dayatma, bazen kişiye sadece bu durumu hissettiren bazen de açıkça o eylemi gerçekleştirmesinde etkili olmaktadır. Bireylerin toplumla bütünleşebilmeleri için toplumdan gerekli kabulleri almalarının yanında toplumla bütünleşik bir yapı içerisinde bulunmaları, varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından önemli görülmektedir (Durkheim, 2013).

Gençler açısından intihar olgusuna bakıldığında aşırı aidiyet hissetmeleri ya da yetersiz aidiyet hissetmeleri onları intihara sürükleyebilmektedir. Çünkü bazı gençler yaşadıkları toplumdan özellikle kabul görmek istemekte ve böylece kaygılarını en aza indirmeyi beklemektedirler. Bu kaygıyı azaltan ve kabul görmeyi pekiştiren örnekler olarak kendilerini gerçekleştirme ile ilgili destekleri, eğitimleri tamamlandığında elde edebilecekleri kariyer imkânları, gelecek kaygılarını ortadan kaldırmalarında etkili olabilmektedir. Bu durumun tersinin yaşanması durumunda toplumun istenilenleri verememesi, gençleri değerli görmemesi özellikle son zamanlarda olan işsizlik, yoksulluk gibi faktörlerin gençler için yoğunlaşması, gençlerin dezavantajlı gruplara dâhil edilmesi, gençlerin toplumla olan bağlarını azaltarak aidiyetsizlik hissi ile intihara sürükleyebilmektedir.

Aidiyetsizliğin doğurabileceği bir diğer sorun da göçtür. “Sosyolojik açıdan göç; ülke içindeki yerleşim birimleri arasında veya uluslararası olarak gerçekleşebilen, gönüllü yahut zorunlu, düzenli yahut düzensiz makul bir süreliğine geçici veya kalıcı olarak ferdi, küçük gruplar halinde ya da kitlesel yer değiştirme hareketlerini ifade eder” (Sarp, 2020, s. 12). Göç çok farklı nedenlerle gerçekleştirilebilen bir olgudur. Göç olgusu yer değiştirmenin ötesinde kültürel, sosyal, güvenlik veya ekonomik sebeplerle olabildiği gibi temelde bireylerin kendi istekleriyle ya da zorunlu sebeplerle gerçekleşebilmektedir. Gönüllü göçlerin içerisinde bireylerin kendi istek ve talepleri doğrultusunda gerçekleştirme söz konusudur. Bireyler göçlerini genel olarak kendi yaşadıkları yerlerden daha iyi yaşamsal imkânlar sunan ve her alanda iyi olanaklar sağlayan yerlere doğru yapmaktadırlar. Gönüllü göçü arttıran şartlar ise, iyi istihdam, iyi eğitim, iyi yaşamsal koşullar, iyi sağlık koşulları, iyi gelirler elde edebilme imkânları ve iyi güvenlik koşullarıdır. Zorunlu göç ise, bireylerin ellerinde olmayan sebeplerle güvenlik tehditleri, yaşamının imkânsızlaşması, savaşlar gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. (Karakaya, 2020).

Bireyleri yaşadıkları yerden iten ve başka yerlerde onları çeken unsurlar bulunmaktadır. Çekici unsurların ağır basmasının yanında hem çekici hem de itici faktörler olarak göçler dört temel grupta ele alınmaktadır. Bunlar (Kaya, 2019, 662): Sosyo-kültürel faktörler, ekonomik faktörler, politik faktörler ve diğer faktörler olarak gruplanmaktadır. Göç faktörlerine daha detaylı bakılacak olursa itici faktörler; işsizlik, kısıtlı imkânlar, ekonomik kriz, çalışmaya zorlanma, yaşamsal koşulların zayıflığı, ırkçılık, evlenme koşullarını yaratamama, zorbalıklar, politik anlamdaki krizler, savaşlar, yolsuzluklar, tehditler, dengesizlikler, darbeler, ayrımcılıklar, istikrarsızlıklar, doğal afetler gibi faktörlerdir. Bireylerin göç etmelerine sebep olan çekici faktörler ise; iyi yaşam koşulları, iyi kariyer olanakları, gelişmiş eğitim olanakları, farklı kültürlerde yaşama arzusu, cazip koşulların olması, özgürlük anlayışının hâkim olması, daha iyi bir toplumda yaşama arzusu olabilmektedir. Özellikle gençlerin gelecek kaygıları, yaşamış oldukları yoğun işsizlik, kendilerini gerçekleştirebilecekleri imkânların olmadığına inanmaları yaşadıkları toplumdan onları uzaklaştırmakla birlikte, yaşam şartlarının daha iyi olduğunu gördükleri toplumlara ve kariyerlerinde daha fazla yükselebileceklerini sağlayabilecekleri yerlere doğru göçler gerçekleşebilmektedir.

TÜİK (2022) iç göç verilerine bakıldığında en çok ülke içinde göç eden bireylerin 20-24 yaş aralığındaki gençler olduğu görülmektedir. Verilere daha detaylı olarak bakıldığında bu bireylerin en fazla iç göç etme nedenlerinin ise eğitim olduğu gözlemlenmiştir. Gençlerin diğer göç etme nedenleri sırasıyla; eğitim, işe başlamak/iş bulmak, daha iyi konut ve yaşam koşulları, tayin/iş değişikliği, medeni durum değişikliği/ailevi nedenler, bağımlı göç, ev sahibi olunması, sağlık ve diğer sebepler şeklinde olduğu görülmektedir. Dış göç verilerine bakıldığında ise en çok Türkiye'den göç edenlerin %15,8 oranıyla 25-29 yaş grubu arasındaki genç bireylerin olduğu tespit edilmiştir. Bu yaş grubundan sonra sırasıyla %13,4 oranıyla 30-34 yaş grubu ve %12,8 ile 20-24 yaş grubu arasındaki bireyler göç etmektedirler. Hem iç göç verilerine hem de dış göç verilerine bakıldığında en çok gençlerin göç ettikleri görülmektedir. Bu verilerin toplum için endişe ve umutsuzluk içeren bir durum olduğu düşünülmektedir.

Aidiyet duygusunun hissedilmemesinin doğurabileceği bir diğer toplumsal sorun da sosyal çözümlerdir. Sosyal çözümler, "toplumda var olan işbirliği, ortak değerler, inançlar, birlik ve disiplinin çökmesidir. Toplumu ayakta tutan kuralların bağlayıcılığının azalmasıdır" (Karacoşkun, 2002, s. 227). Bireylerin çoğunluğunun toplumlarına karşı duydukları güvensizlik duygusu ve kendilerini ait hissedememeleri toplumlarıyla olan bağlarını azaltmakla birlikte sosyal çözümleri de doğurabilmektedir.

Toplumda yaşayan bireylerin birlik içinde yaşamaları ve bir arada kalmaları için toplumların belirli özellikleri taşımaları gerekmektedir. Bu özellikler devam ettiği sürece toplumların varlıklarını sürdürebileceklerini söylemek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında bireylerin kendilerini toplumla bütünleşmiş olarak hissetmeleri ve yaşamaları önemli görülmektedir. Toplumu oluşturan unsurların birbirleriyle etkileşimli ve ilişki içerisinde olması bu unsurlar arasındaki bağların büyük oranda kuvvetli olmasına bağlıdır. Bu unsurlar arasındaki etkileşim ve ilişki toplumlarda gerçekleşmediğinde sosyal çözümlerin yaşanması kaçınılmazdır.

Sosyal çözümleri doğuran birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler genel olarak; bireylerin hem birbirleriyle hem de yaşadıkları toplumla olan bağlarının zayıflaması, bireylerin toplumsal güveni sağlayacak olan kurumlarla olan ilişkilerinde güvenlerini yitirdiğini düşünmeleri, kuşak çatışmalarının yaşanması ve kopuklukların olması, toplumlarda olması gereken dayanışmanın ve millî birlik şuurunun sağlanamaması, özgürlüklerin olmaması, din ve vicdan hürriyetinin olmaması, eğitim sorunlarının var olması, demokrasinin sağlanamaması, yabancılaşmanın yaşanması, birlik ve vatandaşlık bilincinin kalmaması, ekonomik krizlerin ciddi boyutlara ulaşması, yoğun yaşanan işsizlikler, can ve mal güvenliğinin sağlanamaması, kuralsızlıkların baş göstermesi, çatışmayı destekleyen normların kazandırılmaya çalışılması, bireyleri değersiz hissettirmek, kültür ile ilgili problemler şeklinde sıralanmaktadır (Erkal, 2012).

Gençlerin günümüzde pek çok aktüel sorunları olmakla birlikte bu sorunların başında gelecek kaygısı gelmektedir. Bireylerin yaşadıkları toplumda kendilerine bir gelecek inşa edebileceklerine inanmamaları, yaşadıkları toplumdaki kurumlara olan inançlarını kaybetmeleri, toplumların devamlılığını ve gelişmesini sağlayacak olan bireyler olarak yoğun işsizlik sorunları yaşamaları, yaşadıkları toplumdan soyutlanmaları ve yabancılaşmaları, kendilerini güvende hissetmemeleri kendilerini toplumdan uzaklaştırabileceği gibi yaşadıkları toplumu da kitlesel olarak göçe sürükleyebilmektedir. Toplumların devamlılığını sağlayacak olan genç ve dinamik bireylerin yaşadıkları toplumları terk etmeleri de toplumlarının çöküşünü hızlandırmakta ve sosyal çözümlere yol açabilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gençlik, çocukluktan çıkıp yetişkinliğe geçiş dönemi olması itibarıyla belirli isteklerin karşılanmaya çalışıldığı bir dönem olarak kabul edilmektedir. Öncelikle gençlerin bağımsız hareket edebilme, sorumluluk alabilme, saygınlık, tanınma, değer görme, başarılı olma gibi istekleri bulunmaktadır. Gençlerin artık ailelerinden bağımsızlaştıkları için daha çok dış dünyaya hakim olmaya başlamaları, çevrelerine karşı duyarlılıklarının artması ile daha çok toplumsal olayları hisseden ve toplumsal olana dönük olan sorunlarla ilgilenmeye başladıkları görülmektedir. Ülkelerinin yaşadığı sıkıntılar, işsizlik, yoksulluk, refah seviyesinin düşük oluşu gibi gerekçelerden gençler artık daha fazla etkilenmeye başlamıştır. Gençlerin, kişilik ve kimlik gelişimlerini tamamlamaya ve inşa etmeye çalışmalarından dolayı belirli ihtiyaçları doğabilmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi gençler, kendi hayatları ile ilgili konularda söz sahibi olabilmelerine izin verilmeli ve bağımsızlık ihtiyacının giderilmesi noktasında desteklenmelidirler. Hayatlarında bir yol çizme konusunda yaşadıkları karmaşaların çözülmesinde kendilerine ait değerler ve hayat felsefesi oluşturmak gençlik döneminin temel problemidir. Kişilikleri ve kim oldukları ile ilgili verebilecek cevaplarının olabilmesi için ailelerin ve toplumların, gençlerin dönemsel özelliklerini dikkate alarak o karmaşanın yaşandığı dönemin en sağlıklı şekilde atlatılabilmesi için hem toplumların hem toplumun en küçük yapı taşı olan ailelerin, gençlerin kaygılarını azaltabilecek önlemlerin alınması önem arz etmektedir. Makalenin önceki kısımlarında da değinildiği üzere gençler yaşadıkları toplumların kendilerini kucaklamayacağına inandığından veya özellikle gelecek kaygılarını gidereceğini düşündüklerinden yaşadıkları toplumlarından uzaklaşmalar ve soyutlanmalar yaşayabilmektedirler.

Ailelerin ve toplumların gençlere yaratmış oldukları olumsuz koşullar, ailelerin gençlere olan tutumlarındaki istikrarsızlıklar veya baskılamalar, yoksulluk, işsizlik gibi sebepler gençleri derinden etkileyebilmekle birlikte, kendilerini yaşadıkları toplumda çaresiz ve güçsüz hissetmelerine yola açabilmektedir. Bu kadar karmaşıklığın, dönüşümlerin, olumsuzlukların içerisinde de gençlerin kimlik edinebilmeleri ve bu kimlikte tutarlılıklar göstermeleri oldukça güçleşmektedir. Bu dönemde gençlerin aidiyetleri ve kimlikleri de çatışma içerisinde olmaktadır. Çünkü gençler bir açıdan bu dönemde bağımlılığa karşı bağımsızlık mücadelesi verebilmektedirler. Gençlerin kendi sorumluluklarını alabilmesi beklenmektedir. Toplumun beklentileri ile gençlerin beklentileri çatışmakla birlikte; gençler bazı durumlarda toplumlarına olan bağlarını koparmamak adına, inşa etmek istedikleri kimliklerinden vazgeçebilmektedirler. Bu açıdan bir noktada gençlerin aidiyetleri için kimliklerinden vazgeçebildiklerini söylemek mümkündür.

Toplumları ileriye götürecek olan gençlere, toplumların kalkınmak adına her zaman ihtiyacı bulunmaktadır. Günümüzde gençlerin sorunları artmakla birlikte artık gençler dezavantajlı gruplara dâhil edilmeye başlanmıştır. Toplumların devamlılığı, düzenliliği için gençleri kazanmak adına önlemler alınması gerekmektedir.

Öncelikle gençler için rehberlik anlayışına önem verilmesi gerekmektedir. Çünkü küçük yaşlarda belki de bilinçsiz şekilde hayatları boyunca etkili olacak olan meslek seçimi yapılmaktadır. Başka bir görüşe göre, gençlerin sancılı dönemlerinde kendilerini tam olarak ortaya koyamamanın getirmiş olduğu cesaret kırılmaları, sıkılmalar veya farklı psikolojik sorunların baş göstermesinde rehberlik yoksunluğu yaşanabilmektedir. Gençler geleceğe hazırlanan ve kendilerine bir hayat kurmaya çalışan bireylerdir. Gençlerin kendileri adına verdikleri en önemli kararlardan biri de iş yaşamıdır. Özellikle bu konuda henüz bir karar vermeden önce doğru ve gerçekçi rehberlik anlayışıyla gençlere davranılmalıdır. Rehberlikteki amaç; gençlere çeşitli yollar göstermek ve onlara yardımcı olmaktır. Bugün bu konuda daha fazla yoğunlaşma ve çalışma yapılması gerekmektedir. “Ben kimim, ne olacağım, bunu istiyor muyum, kendime toplumda yer bulabilecek miyim, kaygılarım azalacak mı, gelecekte nerde olabilirim” gibi sorular gençlerin aidiyet ve kimliklerini sorguladıkları temel sorulardır. Bu sorulara isabetli ve rasyonel cevapların bulunabilmesi için rehberlik çalışmaları ile bireylere yardımcı olunması oldukça önemli ve gereklidir. Bu sorular hemen cevaplanabilecek olan ya da cevaplanması kolay olan sorular değildir. Çünkü bireylerin kim olduklarını bulmaları için öncelikle kendilerini tanımaları gerekli olup bu sorulara cevap verebilmeleri için de zamana ve tecrübeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Toplumsal değişimler ve dönüşümler, kurumların değişmesi, değer yargılarının değişmesi artık hızlı yaşanmakta ve karmaşık bir hal almaktadır. Bu durumdan toplumun her kesimi etkilenebileceği gibi gençler de etkilenmektedir. Günümüz gençleri bu kadar karmaşıklığın içerisinde kendilerini bulmaya çalışmaktadırlar. Dolayısıyla toplumların gençleri kazanmak için uğraşmalarının yanında gençlerin yaşayabilecekleri sorunlara karşı önlemler alınması ve gerekenleri yaparak gençlerin toplumlara fayda sağlayan bireyler olabilmesi yolunda destekte bulunulması gerekmektedir.

Gençler için gençlerin aidiyetlerini destekleyebileceği belirli koşullar yaratmak önem arz etmektedir. Öncelikle gençler için eğitim ve gençlik hizmetleri artırılmalıdır. Spor, gençleri zinde tutacak en önemli faaliyetlerin başında gelmektedir. Bu konuda daha fazla teşviklerin yapılması ve gençlere bu alanların toplumlar tarafından oluşturulması gerekmektedir. Gençlerin istihdamının artırılması, yeni hobiler edinmelerinin teşvik edilmesi ve eğitim ile ilgili sorunların giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Dolayısıyla yapılması gereken en önemli şey, gençlerin temel sorunlarına kulak verip onların sorunlarını çözme konusunda yardımcı olunması ve bu konuda ilgililerin son derece duyarlı ve sorumluluk alabilen kişiler olmalarının sorunun çözümünde önemli bir fonksiyon ortaya koyacağına farkında olunmasının gerekliliğidir.

KAYNAKÇA

- Akın, M.H. (2019). Sosyal Etkileşim ve Sosyal Benlik Kaynağı Olarak Aile. *Medeniyet ve Toplum Dergisi (METDER)*, 3(1), 1-13.
- Alptekin, D. (2012). *Toplumsal Aidiyet ve Gençlik*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Asahioğlu, A. (2014). *Kişi, Kişilik ve Kimlik* içinde. Karakter-Kişilik Oluşumunda Toplumun Genel Bakış Açılarının Etkisi. Sedat Yazıcı ve Seyit Coşkun (Edt.). Ankara: Divan Kitap.
- Bauman, Z. (2017). *Kimlik* (Çev: Mesut Hazır). Ankara: Heretik Yayınları.
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik İnşası*. Ankara: Aşına Kitaplar.
- Bilgin, N. (1994). *Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu*. İzmir: Ege Yayıncılık.
- Cannolly, W.E. (1995). *Kimlik ve Farklılık Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri* (Çev: Ferma Lekesizalın). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Castells, M. (2006). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Kimliğinin Gücü* (Çev: Ebru Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çağırkan, B. (2019). Çokkültürlü Toplum Yapılarında Değişen Aidiyet Algıları: Yeni Toplular, Yeni Aidiyetler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 558-573.
- Çelen, N. (2011). *Ergenlik ve Genç Yetişkinlik*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Durkheim, E. (2013). *İntihar* (Çev: Zühre İlgelen). İstanbul: Pozitif Yayınları
- Erikson, E.H. (2014). *İnsanın 8 Evresi* (Çev: Gonca Akkaya). İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Erkal, M. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: DER Yayınları.
- Giddens, A. (2010). *Modernite ve Bireysel Kimlik Geç Modern Çağda Benlik Ve Toplum* (Çev: Ümit Tatlıcan). İstanbul: Say Yayınları.
- Geçtan, E. (1981). Ergenlikten Yetişkinliğe Geçiş Dönemi Olarak Gençlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 14(1), 91-100.
- Güneş, A. (2015). *Tutunma Çabası: aidiyet*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Göker, G. (2015). *Göç Kimlik Aidiyet*. Konya: LiteratürkAcademia.
- Karacoşkun, M.D. (2002). Bireysel ve Toplumsal Çözümde Televizyon Faktörü Üzerine Düşünceler. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-234.
- Karakaya, H. (2020). Türkiye’de Göç Süreci ve Suriye Göçünün Etkileri. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 93-130.
- Kaya, E. (2019). Türkiye’de Gençlerin Göç Eğilimlerini Etkileyen Unsurlar Üzerine Bir Alan Araştırması. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(9), 657-676.
- Kılıç, S. ve Öksüz, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yetersizlik Duygusu ile Genel Aidiyet Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 216-225.
- Kulaksızoğlu, A. (1990). Gençlik Çağı ve Ülkemizde Gençlik Sorunları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 2, 133-144.
- Kurtdaş, E. ve Ulukaya, Ü. (2021). Ulusal ve Küresel Kimlik Bağlamında Sosyal Bilgiler Eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1115-1168.
- Kurubaş, E. (2008). Etnik sorunlar: Ulus-Devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki. *Doğu Batı*, Sayı: 44, 11-31.
- Larrain, J. (1994). *İdeoloji ve Kültürel Kimlik* (Çev: Neşe Nur Domaniç). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Mızrak, Z.M. (2021). Aidiyet ve Aidiyetsizlik Kavramlarının Mekana Özgü Sanatta İncelenmesi. *Journal of Arts*, 4(2), 119-128.
- Nas, F. (2022). Aidiyet Türü Olarak Kimlik, Etnisite ve Ulusçuluk Kavramları Arasındaki İlişki. *Sosyologca*, Sayı: 23, 69-83.
- Özbay, H. ve Öztürk, E. (1992). *Gençlik*. İletişim Yayınları.
- Özdil, M. (2017). Kolektif ve Bireysel Kimlikler Bağlamında Sosyal Bütünleşme. *SüleymanDemirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 28, 383-400.
- Özyurt, S. ve Doğan, S. (2002). *Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- Pamuk, A. (2014). *Kimlik ve Tarih Kimliğinin İnşasında Tarihin Kullanımı*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarp, Ç. (2020). *Göç Sosyolojisi-Türkiye’den Örneklerle İçinde*. Göç Sosyolojisinin Kuramsal Temelleri. Ç. Sarp (Edt.). Ankara: Orion Kitabevi.
- Sayar, K. ve Dinç, M. (2009). *Psikoloji’ye Giriş*. İstanbul: DEM Yayınları.
- SEKAM (2016). Türkiye’de Gençlik/Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri.
- Swartz, D. (1997). *Kültür ve İktidar Pierre Bourdieu’nün Sosyolojisi* (Çev: Elçin Gen), İstanbul, İletişim Yayınları.

- Şahin Yarbağ, P. (2019). Kadın Çalışanların İşgören Sessizliği, Psikolojik Sermaye ve Aidiyet Algısı Üzerine Bir Araştırma: Antalya ve Muğla İlleri Örneği, *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*,5(2), 359-385.
- Şimşek, S. (2002). Günümüzün Kimlik Sorunu ve Bu Sorunun Yaşandığı Temel Çatışma Eksenleri. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 29-39.
- Tezcan, M. (2016). *Sosyolojiye Giriş*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- TÜİK (2022), İç Göç ve Dış Göç Araştırmaları, TÜİK Kurumsal (tuik.gov.tr), (Erişim Tarihi: 01.10.2023).
- Tok, N. (2003). *Kültür, Kimlik ve Siyaset*, Ayrıntı Yayınları.
- Tylor, S. E. B. (2016). Kültür Bilimi, *ViraveritaE-Dergi*, Sayı: 4, 91-110.
- Ural, Ş. (2020). (Dil ve Sistem Açısından) Aidiyet ve Kültür, *Felsefe Dünyası Dergisi*, Sayı: 72, 38-57.
- Vatandaş, S. (2021). Bireysel ve Toplumsal Gerçeklikten, Sosyal Medyanın Sanallığına Bireysel ve Kolektif Kimliklerin Anlamsal ve İşlevsel Değişimi, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 533-563.
- Yakut, S. (2020). *Yabancılaşma (Psiko-Sosyal Bir Bakış)*, Ankara: İksad.
- Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(3), 1-16.
- Yıldız, K. (2013). *Gençliğin Toplumsal Uyumuna Sosyo-Psikolojik Bakış*. Ankara: Berikan Yayınevi.